

זוהי השנה לדי צדיקים ויבוא מ, אשר המים חד והטלנים בגדה ר, בחד אחה ר' לפרט חקד

ספר

רשון הזהב

אשר חיבר הרב הגאון הגדול מופת הדור. ארי שבחבורה אספקלריא המאירה
מבא קרישא חרף מלאך ה' צבאות חבר דבק מאח לחרד אלימלך וצללה
זיע ועב"י מהורר זאב וואלף וצללה אבריק ליוענסק נפטר בשיבה
טובה בן קיג שנים בעיר ליוענסק.

הוא חבור יקר על מסכת ברכות שבת עירובין . על דרך המשפט
הישר והאמת בחריפות ובקיאות , לא יערכנה זהב כו' ותמורתה כלי פז , אלו
דית שקשין לקנותם ככלי זהב וכלי פז (חגיגה פ"ו) .

אמר ר"ח שפעה זהבים הן כ"י זהב וזהב פזב דכתיב וזהב הארץ הוצא מב כ"י ,
וזהב סגור בשעה שנפתח כל התנויות נסגרות , שאין סכר לזהב אחר מפני זה רש"י ,
וזהב פרוים כ"י בירושלמי וי"א זהב , שהוא עושה פירות כ"י , דתנינן תמן תמן של
זהב היתה עומדת על פתחה של היכל כ"י .

זֶה הוּא הַמּוֹכֵחַ הַזֶּה וְהַזֶּה מִגִּדּוֹר מִפִּינְיָן וּמִמִּין כְּתִי מַעֲרֹךְ קָיָן שְׁנָה מֵיָמַי שֶׁכָּתְבוּ הַסֵּחֶבֶר זצ"ל .
אֲנִי חָנּוּ עוֹד לֹא זָכִינוּ עַד הַיּוֹם לְהוֹצִיא אוֹתוֹ לְאוֹר שִׁיחָנוּ רַבִּים מִתּוֹרַת וְהַב אֲשֶׁר הִיחָה בְּלִשְׁנוֹ ,
בְּעוֹר הָעֵלְיוֹן זָכִינוּ לַפְּתוּחַ הוֹהֵב הוּא לְהַעֲמִידוֹ עַל פֶּתַח הַיִּכָּל וְדִבְנָן וְהַלּוֹמְרִים , וְנִפְּן
הַזֶּה הוּא וְלִשְׁנוֹ הוֹהֵב יַעֲשֶׂה וְיַגְדִּיל פִּירוֹתָיו לְכָל תְּהוֹנִים בּוֹ .

אך הוֹתֵב הוּא יָמֵךְ הוּא מַפְנִינִים לִמֶּךָ

לפניו זהב במשכיות כסף דבר דבר על אופניו ^{במלך} כ"ה

חובא לצוהר"ם עץ ארנ ודיקו ואכבד תמפואר מ' אברהם יוסף מילער ג"י מעיר לארז

התורה והנביאים

• **אנחנו לא רוצים להפוך את המדינה למוקד עלייה של פליטים.**

הסכמות

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם בדורו האבד"ק רישא והקריין אשר הרב הגאון והקדוש המחבר וצל"ה קיבלה בעצמו סמנו בהיותו בעיד ליוענסק בדרך נסיעתו בשנת תקנ"ב, והרב המחבר וצל"ה הי' או בן קי"ב שנים.

וה"ל. חזקת איש מהיר במלאכתו, מלאכת ד', תורתו אומנתו, סוגה בתורת ד' יומם וילום, והסמך תלמידים רבים, ה"ה ידידי הרב הגאון הגדול המפורסם בדורו נ"י ע"ה פ"ה פאס"ד קדוש ד' סק"ס מחבר זאב וזא"ף נ"י האב"ד דפס ליוענסק י"ז:

י"ט פ"ז. ואמר כאן אשר העלה ברוח פלפלו חידושי הלכות ממסכתות ברכות, שבת, עירובין, וכל במים אדירים, והבין אחרי כינה לסודות פס' ד' דרכי התלמוד ומפרשיו הראשונים פרש"י ותוספתא, ומ"ה תסחיס שמסתחא, וכמה הלכהא גבורתא איכא למישמע מניה, וכוונתו רלויה בהחיבור הזה לזכות את הרבים לקדשו בדפוס, וכבוד הרב הגאון המחבר הג"ל, לא לסתורא דידו לך"ך כי המפ' אי"ז ראיה, רק חגול ענותו ביקש ממנו שיהי' בחומכי ידו לגזור ואמר לכל ירום איש את ידו לבא בגבולו בהדפסת החיבור הזה עוד פעם. ע"כ הקדמתי נעשה לנשמת, ואמרתיו כל מן דין סמיכא לנא ליהגות מאור יורתו של הרב הגאון המחבר הג"ל, וחלילה חולין לשום אדם בעולם לבוא בגבולו ולהדפיס זה הספר יחד הפעם עד משך שנים עשר שנים מיום כלות הדפוס של עכשיו, והאיש אשר יעשה כזדון ולא יהי'ע לקול האזהרה הזאת ליערק' חייוא דרבנן דלית לי' אהותא. והשומע ישקוט בטח בשאן, ויהי' עליו רענן, ויזכה לראות כאשר מקדש ד' יכון. כ"ד הכותב לכבוד האורה ולומדיה הבעה"ח יום ה' י"ג בעומר שנת תקנ"ב פה ליוענסק י"ז: עכ"ל.

הק' יצחק חיים האבד"ק רישא והקריין.

ואל"ה הסכמות הגאונים הגדולים המפורסמים בדורו אשר הרב הגאון מטשעכאוו ז"א של הרב הגאון והקדוש המחבר זללה"ה, נסע לאחר פטירת המחבר זללה"ה להגאונים האלו להראות להם החיבור היקר הנמצא הזה, ונתנו כ"ה הסכמותיהם. אך במשך הזמן הרב הזה נאבדו גוף דברי ההסכמות ואינן, מכל על דאבדין כו', ולא נשאר רק שמוסם הקדושים זללה"ה זי"ע ועכ"א:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' מו"ה שמעי' ווייל אבד"ק אויבין במדינת הגר:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' מו"ה אברהם אבד"ק טונקאטש במדינת הגר:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' מו"ה יצחק אייזיק אבד"ק דיקלא:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' אבד"ק דעמבימץ:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' אבד"ק פינשטאו:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' מו"ה אלעזר אבד"ק טארנא:

הסכמת הרב הגאון הגדול המפ' מו"ה יהושע העשיל הכהן בהגאון"ש"ח בית אברהם:

הסכמת הרב חת"ר השגן המופלג החסיד המפ' הישיב מו"ה אברהם ט"ם דק"ק פרשימחא:

נשיאתי במג הסוכות העבר בק"ק שינאווא להסתופף תחת לל כ"ק אדמו"ר הרב הגאון והק' המפ' בדורו ט' זללה"ה זי"ע ועכ"א, והראיתי לו הכתיב"ק הזה, והי' לו שמחה עלומה מאוד, כי הוא ידע הכל וסיפר לי בפני"ק דברים נפלאים ומראים מאד אשר הי' בין הה"ג והק' המחבר זללה"ה ובין הרבי הק' ר' א"ל בל"ך זל"ס זי"ע ועכ"א, וכחב' לי בכתיב"ק ממש הסכמה ואמר לי בפני"ק הלוואי שאזכה לראותו וליקח אותו כאשר תראו דברי הסכמתו: וברצו לשובה ולברכה לדורי דורות: כ"ד הסו"ל הג"ל.

וגם שאר דוחקים הגופלים על פי' חוס' כמו שנבאר
אלא שהתוס' נאדו מפירש"י משום קושיא שכתבו בסוף
אמנם לפי מה שנבאר בעז"ה פירש"י על נכון מכל
הדיקדוקים וקו' פירש"י יותר מתבאר לפשט הגמ' ודוק:
בגמ' והאיכא מקום קרנות הוא תמוה לפירש"י כמ"ס
התוס' לבסוף אף שרש"י לפי פשוטו רוצה לפרש
שר"ל לדר' הקרן הוא דחוק ורחוק וגם מאי שמתרץ גמ'
בממלא את הקרנות הוא תמוה מאד לפירש"י כמו שכתבתי
במשנה ולפי' חוס' ניחא וכן מאי שפי' רש"י כאן פי'
אחר מהמשנה הוא תמוה כמו שכתבתי הכל במשנה וע"ס
גם מה שפירשתי ותרתי הכל על נכון כס"ד:

אמנם כאן ר"ל לפרש עוד פי' יותר קרוב לפשוטו
לבאר הכל בדרך יותר נכון והוא דבאמת המקשה
ודאי הו' מפרש כפירש"י במשנה ועל זה סמך בנינו
להקשות ולכך פירש"י כן במשנה כדרכו בכל הש"ס דפי'
לפי סברת המקשה קודם מסקנא והוא שלא יכול להקשות
כפשוטו דילמא בין ערוגות וזרע רק בט' ומחלה בכל רוח
ובהכי מיירי משנתינו נוכל לומר בשביל הכי לא פי' רב
כן והוא מפרש על ד' רוחות הערוגה היינו בכל הרוח
הוא ממלא חדר דכן משמע הלשון וגם מדלא קבע גבול
אע"ג שרש"י מבארו וכמ"ס אבי יצ"ל דחיק לו לרב לפרש
כן אע"ג דהמפרש במשנה רוצה לומר רק גרעין אחד
בכל רוח ג"כ ניחא הלשון ה' זרעוין היינו גרעין או לכל
רוח הוא ממלא כמ"ס רש"י אבל לומר דזרע דוקא חצי
הרוח אינו משמע הלשון על ד' רוחות סתמא לכך השכיל
להקשות והאיכא מקום קרנות ר"ל שבמקום הקרנות ממש
ודאי אינו יכול לזרוע כמ"ס רש"י משום דזרע מה שזרע
בקרן יהא מעורב עם זרע הרוח אחר בלי היכר ואפ"ה
נקיט סתמא ד' רוחות וע"כ משום שסמוך על סתם דלא
ליהוי כללים בלי היכר א"כ ה"ל דזרע רק בט'
ומחלה ונקט סתמא משום דאם הו' בין ערוגות ט"כ
מניח השיעור כמו א' באמצע ומג"ל בחורבה שנינו וע"ז
משני שפיר תי' ראשון דרב מוקי בממלא את הקרנות
ולעולם לשון רוחות הוא דוקא דב' רוחות הוא ממלא וב'
רוחות גרעין ג"כ א"ש דה' זרעוין הו' כך או גרעין א'
או ממלא את הרוח אבל לזרוע חצי רוח אינו משמע
וע"ז מקשה אמשנה גופא למה לי למלאות רק ב' רוחות
ולעשות חורבה סביבה הרי טוב יותר לזרוע גם מאברהי
סביבה ולא לימלא מגווי רק חצי הרוח בכל רוח וליזרע
לפי' בחוכה טפי וגם סביביו ולכך הדר ב' מתי' ראשון
ותי' תי' אחר דגזרינן שמה ימלא ולפי' שפיר מתפרש טפי
כפירש"י דזרע כל הרוח לבר מקרן לבד די"ל דשם לא
גזרינן כיון שהוא בערוגה עלמה ומלא קיים פירש"י אף
לפי המסקנא אף שיכול לזרוע ג"כ כמ"ס רש"י בממלא
את הקרנות הכי עדיף טפי ודאי שזרע כל הדר' רוחות
וגם הוא רבותא טפי ומש"ה לא חני ט' זרעוין כמו
שכתבתי לפירש"י במשנה וכן לשמואל כשאינה בין ערוגות
קיים פירש"י וכמ"ס במשנה ודוק:

ודאי לפי' זה שכתבתי היינו יכולין לומר אף ראש חור
ש"י רש"י במשנה לפי פשוטו דוקא שיש היכר
ואף דמסיק אין ראש חור בערוגה י"ל דרש"י פי' במשנה
רק לפי ס"ד דמקשה ואז לא הו' ס"ד דאין ר"ת בערוגה

ובמסקנא י"ל דפי' כפירש"י כאלו חורע ב' רוחות וכן
לשמואל זרע רק חצי הרוח אלא דבאמת פירש"י קיים
אף בר"ת כמ"ס דמיירי באין שום היכר אלא שהוא שדה
בפ"ע ובה קאמר אין ר"ת בערוגה והוא מוכרח בגמ'
כמו שנבאר אבל ביש היכר ודאי שרי אף בערוגה כמו
שמוכרח לפירש"י בגמ' כמה פעמים כמו שנבאר בעז"ה
וא"כ למה נדחה פירש"י מהמסקנא כיון שהוא קיים אליבא
דמסקנא ג"כ ודוק:

נראיתי לכתוב יותר מה שחדשתי ת"ל במסכת כולה
עד גמירא וכן הרבה מסכתות שלמדתי בישיבת
תלמידים מחמת עול ליבור כי יצאו אלי לדרוש את משפטים
וגם שאר לרכי ליבור ושל תלמידים שהעמדתי ת"ל רוב
האומרים כלה דבר יום ביומו ולא כתבתי אלא מעט
לעת הפנוי:

אמנם עתה בשנת תק"ס תרחס ליון כאשר ניטלה הוד
תפארת דהש"ק. וידידי אה"ל למיד לבי החסיד
המנוח מוה"ר אלימלך זללה"ה זי"ע ועכ"ל נסתלק
ועלה למרום. וארא כי הגלות מתגברת עלינו והתורה
נחמעת בכל יום ויום בעוה"ז. קבלתי עלי כל מה
שיעלה על רעיוני הן בהקץ. הן בשניה. אכתוב על הנייר
שיהי' לזכרון לדורי דורות. ומן השמים יעזרני לגמור
על מסכת זו ועל שאר המסכתות ויגדל תורה ויחדיר בב"א:
דף פה **ברש"י** דה' והאיכא מקום קרנות וכו' עד
ואין לריך להמשיכן אלא טפה פיין
בחוס' בסוף שהקשה עליו קושיא חמורה ול"נ שכוונת רש"י
במ"ס אלא טפה היינו שיהא רק טפה יותר רחוק על שני
טפחים של גבולים והיינו שימשיך בכל לז טפה וחצי
חומש מהמחלה ויזרע רק ב' טפחים פחות חצי חומש
ועוד כדי שיהי' הפרש ג"ט והכי דייק לישנא דרש"י שכ'
הפרש טפה ודוק ועפ"י מספרש ג"כ לישנא דקרנות מה
שהקשו התוס' כיון שאינו זרע אלא סמוך לקרן ואע"ג
שאין קרן ממש הא קאמר מקום קרנות וגם שאר קושיות
התוס' נבאר בעז"ה שפירש"י הוא נכון לכן נבאר קודם
כל שיטת רש"י:

בר"ה בממלא את הקרנות וכו' הוא תמוה כמ"ס כבר
אמנם כעת ר"ל לפרש קרוב לפשוטו לתרץ הכל
ויתור' גם ק' התוס' מה שמקשה הגמ':

ע"ב בגמ' ולא יהא אלא ראש חור מאי ר"ת הוא כאן
וגם הגמ' סוחר את עלמו דמטיקרא הקשה
והאיכא מקום קרנות משמע דכל הרוח אסור הלא לפי
ס"ד אף כל הרוח מותר משום ר"ת ולהיפך ה"ל לאקשו
מטיקרא מר"ת וא"כ מן מקום קרנות לכן נלע"ד שבמשנה
פירש"י שממלא כל הדר' רוחות היינו או לפי ס"ד שיש
ר"ת בערוגה או אף לפי המסקנא לר' יוחנן לפי' א'
ברש"י שם והוא הנראה יותר וגם לרבינא אליבא דר"י
שאמר אם היו זרעוין שפי' זרעין ערב אלמא מהכי היכר
בערוגה עלמה מכ"ס מן ערוגה לערוגה וחדע שרש"י מביא
רבי' מראש חור אמנם פה אליבא דרב הסתלק ידע
האמת שאין ר"ת בערוגה לכך חוקים המשנה בממלא
את הקרנות כמ"ס רש"י שממלא ב' רוחות עם הקרנות פ"ס
וע"ז הקשה שפיר כיון שממלא את הקרנות ואינו זרע
רק ב' רוחות א"כ יכול לזרוע את כל הערוגות שסביב